

मिति : २०७९/०९/०३

श्रीमान कार्यकारी निर्देशक ज्यू
नेपाल विद्युत प्राधिकरण,
केन्द्रीय कार्यालय,
दरबार मार्ग, काठमाडौं ।

विषय : सौर्य ऊर्जा उत्पादकहरुको लागि निर्धारण गरिएको ऊर्जा बिक्री दर र प्रक्रिया खारेज गरी पुरानै दररेट कायम गरी पाउँ भन्ने बारे ।

महोदय :

उपरोक्त विषयमा, नेपाल विद्युत प्राधिकरण (ने.वि.प्रा) ले मिति २०७९/०८/१२ मा आफ्नो वेभसाइट तथा पत्रिकामा सौर्य आयोजनाको लागि प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट गर्नको लागि बोलपत्र आव्हान गरेको जानकारी प्राप्त भयो । ने.वि.प्रा.संचालक समितिको मिति २०७८/१०/०९ को बैठकबाट सौर्य विद्युत आयोजनाहरुको लागि प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट गर्ने निर्णय फिर्ता लिनको लागि सरोकार भएका पक्षहरुले बारम्बार तथ्य तथा उचित कारण देखाउदै गरेको अनुरोधलाई वेवास्ता गरि, सो निर्णयलाई कार्यन्वयन गर्नको लागि हालसालै जारि भएको मिति २०७९/०८/१२ को बोलपत्र आव्हान निम्न कारण तथा आधारले फिर्ता लिन अनुरोध गरिन्छ:

१. उक्त बोलपत्र आव्हान पत्रको बुदा नं ५.१.३ अन्तर्गत आधार खरिद दर (benchmark tariff) ने.रु ५.९४ प्रति पद्ध तोकिएको छ । जानकारी आए अनुसार ने. वि. प्रा. ले विद्युत नियमन आयोगलाई सौर्य ऊर्जा खरिद दररेट सम्बन्धी तथ्य प्रस्तुत गरे अनुसार आधार खरिद दर ने.रु. ५.९४ तोकनको लागि अरु मापदण्ड बाहेक ग्रिड कनेक्टेड वैकल्पिक विद्युत सम्बन्धी कार्यविधि २०७८ अनुरूप आयोजनाको लागत, ऋणको व्याजदर, हासकटी, स्वलागानीमा प्रतिफल, संचालन तथा मर्मत खर्च, कर, ऋण तथा पुँजीको अनुपात आदिको आधार उचित हुने भनि उल्लेख गरिएको छ । निश्चयपनि, खरिद दर सोहि आधारहरुलाई विचार गरि निर्धारण गर्दा उचित हुने हुन्छ । यद्यपी, सो आधारहरुमा लिईएको अनुमानहरु (बककर्गु उत्थलक) वास्तविकता भन्दा टाढा रहेको देखिन्छ । जस्तै:

क. सो पत्रमा, सौर्य ऊर्जा परियोजनाको लागत (project cost) ने.रु. ७,१५,००,०००/- (जग्गाको मूल्य सहित) भनि अनुमान गरिएको छ, जुन भारतको ऊर्जा बजारलाई मापदण्ड लिएर निर्धारण गरेको देखिन्छ । भारतमा चलिरहेको अधिकांश सौर्य परियोजना १००-५०० मे.वा क्षमताका रहेका छन् । ठुला परियोजनाहरुको vendor संग विभिन्न मूल्यहरु तय गर्नको लागि बोल-तोलको क्षमता (bargaining capacity) उच्च हुने गर्दछ, जसले गर्दा सानो परियोजनाको तुलनामा ठुला परियोजालाई फाइदा हुने गर्दछ । नेपालको परिपेक्षमा हाल सौर्य आयोजनाको क्षमता बढीमा १० मे.वा सम्म हुने गरेको छ । यस कारण भारत संग तुलना गरेर नेपालमा विकास हुने परियोजनाको लागत अनुमान गर्नु प्रथम दृष्टिमै त्रुटिपूर्ण देखिन्छ । जग्गा मूल्यको सन्दर्भमा समेत भारतमा जुन क्षेत्रमा परियोजना संचालन भइ रहेका छन्, सो क्षेत्रमा प्रति विगाह जग्गाको मूल्य लगभग भा.रु. ५-८ लाख हुन आउँछ, जुन नेपालको विद्यमान जग्गाको मूल्यको तुलनामा निकै सस्तो देखिन्छ ।

ख. अनुमान गरिएको बैंक ऋण व्याज दर (10%) समेत हालको आर्थिक स्थितिलाई विचार गर्दा कम अनुमान गरिएको छ । आजको आर्थिक परिस्थितिमा, सो व्याज दर ११-१३ % सम्म भएको छ ।

तसर्थ, विश्वभर चलिरहेको आर्थिक ट्रेन्ड (economic trend) अध्ययन गर्दा, सो पत्रमा गरिएको अनुमान नेपालको विद्यमान आर्थिक स्थितिको अध्ययन नगरी, निकै आशावादी परिपेक्षलाई कल्पना गरेर लिइएको देखिन्छ ।

- ग. साथै, सो पत्रमा लगानीकर्तालाई लगानीमा प्रतिफल १५% हुने गरि आधार दर तोकिएको छ, जुन बैंकको ऋण दर ११-१३ % को रेन्जमा रहेको स्थितिमा व्यवहार्य (viable) हुने देखिदैन । परियोजनामा लगानी गर्न लगानीकर्तालाई उत्साहित बनाउनको लागि लगानीमा प्रतिफल कम्तिमा पनि १८-२०% सम्म हुनु पर्ने हुन्छ । नियमन आयोगको नियमावली अनुसार यो दर १७% तोकिएको छ । नेपाल जस्तो अन्य विकासउन्मुख देशले लगानीकर्तालाई प्रोत्साहित गर्नको लागि समेत आफ्नो नीति तथा कानून लगानीकर्ताले उच्च प्रतिफल पाउने हिसाबले तर्जुमा गरेका छन् । भारतले समेत वैकल्पिक उर्जातिर्फ लगानी बढाउनको लागि, यसै अनुसारको नीति तथा नियम बनाएको थियो ।
- २. एकातिर नेपाल सरकारले जलविद्युत बाहेक राष्ट्रिय सुरक्षाको अवधारणामा नवीकरणीय ऊर्जा आवश्यक रहेको पहिचान गरी राष्ट्रियोंको कुल ऊर्जा उत्पादनको १०% नवीकरणीय ऊर्जावाट पूर्ति गर्ने योजना “राष्ट्रिय ऊर्जा संकट निवारण तथा विद्युत विकास दशक सम्बन्धि अवधारणापत्र र कार्ययोजना-२०७२” मा उल्लेख गरिरहेको बेला, सौर्य ऊर्जामा लगानी गर्न लगानीकर्तालाई हतोत्साहित गर्ने गरि निर्णय भएको छ । साथै अधिल्लो साल आयोजना गरिएको COP26 मा सम्माननिय प्रधानमन्त्री श्री शेर बहादुर देउवाज्यु ले सन् २०४५ साल सम्ममा शून्य उत्सर्जन (नेट जिरो) गर्ने योजना यूएनएफसिसिसिमा (UNFCCC) लाई बुझाएको घोषणा गर्नुभएको थियो, जसमा नेपालमा सौर्य ऊर्जा आयोजना प्रोत्साहित गर्ने बचनबद्धता छ ।
- ३. साथै, नेपाल विद्युत प्राधिकरण बोर्ड को मिति २०७८/१०/०१ को निर्णयमा (वुँदा नं ५) “नेपालले अन्य नवीकरणीय ऊर्जा, विशेष गरी सौर्य ऊर्जा उत्पादन प्रमुख रूपमा ल्याउनु पर्छ । यसले विद्युत उत्पादनको श्रोतको विविधिकरण (generation source diversification), ऊर्जा सुरक्षा (energy security) र आत्मनिर्भरता (self-sufficiency) को नितिलाई टेवा दिन्छ” भनिएको छ ।
- ४. सौर्य ऊर्जा उत्पादन नदीमा आधारित जलविद्युत (Run-off-River) आयोजनाको लागि पूरक (complementary) हो । सुख्खा मौसममा Run-off-River हाइड्रोले आफ्नो क्षमताको १/४ भन्दा कम विद्युत उत्पादन गर्ने भने सोलार प्लान्टले पूर्ण क्षमतामा उत्पादन गर्ने ।
- ५. यस्तै, सौर्य ऊर्जा उत्पादन पिकिङ रन-अफ-रिभर (PROR) प्लान्टहरूको लागि समेत पूरक (Supplementary) हो । सोलार प्लान्टहरूले पिकिङ PROR प्लान्टहरूलाई दिनमा विजुली उत्पादन गरेर PROR प्लान्टहरूलाई दिनमा पानी भण्डारण गर्न अवसर दिने गरी साँझको पीक समयमा विजुली उत्पादन गर्न मद्दत दिन्छ ।
- ६. भारतमा कुल जडित क्षमताको करीब २०% सौर्य ऊर्जावाट भएको स्थिति छ भने अन्य देशहरूमा जडित क्षमताको १५-४०% सौर्य ऊर्जावाट आपूर्ति भएको छ । यसै सन्दर्भमा, नेपालको ऊर्जा मन्त्रालयले नीतिगत रूपमा जडित क्षमताको १०% सम्म सौर्य ऊर्जा उत्पादन राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिडमा जोडने निर्णय लिएको छ । जुन हालको परिपेक्षमा नेपालमा कम्तीमा २०% हुनु पर्ने हुन्छ ।
- ७. हाल विद्युत उत्पादन अन्य मौसममा बढी भएर भारतमा निर्यात गर्न सकिने सम्भावना भएता पनि सुख्खा मौसममा नेपालको विद्युत माग पूरा गर्न भारतबाट उल्टो आयात गर्ने पर्ने देखिन्छ । नेपालले

बाहै महिना विद्युतको ऊर्जा उत्पादनमा आत्मानिर्भर हुन अभै ६-७ वर्ष लाग्ने देखिन्छ। सौर्य ऊर्जा उत्पादकहरूलाई उत्पादन गर्नको लागि प्रोत्साहन दिइएको खण्डमा १ वर्षमै नेपाल सुक्खा मौसममा पनि नेपालकै उर्जाले माग थान्न सम्म देखिन्छ। यस्तै प्रोत्साहन दिइएको खण्डमा विद्युत खरिद गर्नको लागि चाहिने उल्लेखनीय विदेशी मुद्राको वचत हुने देखिन्छ।

८. सौर्य उत्पादकहरूले, ऊर्जा उत्पादन गर्न उचित नियम र प्रोत्साहनमा आशा गरिरहेकोमा २०७९/०८/१२ मितिमा ने. वि. प्रा. बाट अचानक ५ रुपैया ९४ पैसा प्रति युनिटमा सौर्य ऊर्जा खरिद गर्ने गरी आव्हान गरिएको टेण्डरमा हाम्रो गम्भीर ध्यान आकर्षण भएको छ र यसमा हाम्रो गम्भीर आपत्ति छ।

९. भारतमा नै यो क्षमताका योजनाहरु प्रति युनिट ५ रुपैया भारु (नेपाली ८ रुपैया) मा सौर्य ऊर्जा उत्पादकहरूले पाइरहेको अवस्थामा नेपाली सौर्य ऊर्जा उत्पादकहरूलाई ५ रुपैया ९४ पैसामा (नेपाली) सौर्य ऊर्जा खरिद गर्ने निर्णय अत्यन्त अव्यवाहारिक, अदुरदर्शी र प्रतिगामी देखिन्छ।

१०. नेपाल सरकार ऊर्जा, जलश्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालयको “ग्रीड कनेक्टेड वैकल्पिक विद्युत विकास सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८” को दफा ६ (२) अनुसार

“आयोजनाबाट खरिद गरिने वैकल्पिक विद्युतको खरिद दर विद्युत नियमन आयोगले तोके बमोजिम हुनेछ। वैकल्पिक विद्युतको प्रविधि अनुसार विद्युत खरिद दर फरक फरक हुन सक्नेछ। तर आयोगले जारी गरेको “विद्युत खरिद बिक्री तथा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले पालना गर्नुपर्ने शर्त सम्बन्धी विनियमावली, २०७६” कायम रहेसम्म सोही विनियमावलीको विनियम ७ को उपविनियम (५) मा उल्लेखित दर नै कायम रहनेछ”

तथा विद्युत नियमन आयोगको “विद्युत खरिद बिक्री तथा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले पालना गर्नुपर्ने शर्त सम्बन्धी विनियमावली, २०७६” उपविनियम (५) अनुसार

“विद्युत खरिदकर्ताले एक मेगावाट भन्दा बढी क्षमताको वैकल्पिक ऊर्जा आयोजनासँग विद्युत खरिद सम्झौता सम्पन्न गर्दा प्रति युनिट सात रुपैया तीस पैसामा नबढ्ने गरी प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट पनि खरिद बिक्री दर कायम गर्न सक्नेछ। तर एक मेगावाट सम्मका वैकल्पिक ऊर्जा आयोजनाको विद्युत खरिद बिक्री दर वार्षिक मूल्य वृद्धि नहुने गरी प्रति युनिट सात रुपैया तीस पैसा कायम गरिनेछ सो दर नेट मिटरिंगका ग्राहक वा संस्थाको हकमा समेत लागु हुनेछ”

तसर्थ खरिद मुल्यमा संशोधन नगरी ७ रुपैया ३० पैसामा सौर्य ऊर्जा उत्पादन भएमा सौर्य ऊर्जा उत्पादन गरी नेपालको आर्थिक विकासमा योगदान दिन चाहने हामी ऊर्जा उत्पादकहरूलाई ठूलो प्रोत्साहन हुने हुनाले सो को लागि अविलम्ब कारबाही अगाडि बढाउन हुन अनुरोध गरेका छै।

हामी ऊर्जा उत्पादकहरूको विद्युत नियमन आयोगबाट यो दररेट प्रक्रिया सुधार हुने आशाले त्यँहा निवेदन दिएका थियौँ। तर तोकेको परामर्श प्रक्रिया (consultative process), सार्वजनिक सुनुवाइ नअपनाइक्न नियमन आयोगले ने. वि. प्रा. को दररेट र टेण्डर प्रक्रियालाई अनुमोदन गरेको आश्चर्यजनक छ।

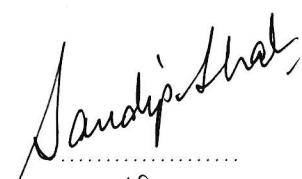
अतः ७ रुपैया ३० पैसाको वैध अपेक्षा (Legitimate Expectation) लिएर २-३ वर्ष देखि सर्वेक्षण अनुपतिपत्र (Survey License), DPR, IEE/EIA, ग्रिड जडान सम्झौता (Grid Connection Agreement) गरेर पी.पी.ए. (

PPA) को प्रक्रियामा बसेका प्रोजेक्टहरूलाई लगानी घाटा हुनेछ । हालको दररेट कायम नै भएमा सौर्य ऊर्जा उत्पादनको लागि GCA गरी लगानी गरिरहेको सौर्य ऊर्जा उत्पादकहरूमा चरम निराशा ढाउने कुरा र लगानी मैत्री वातावरणको अस्थिरता देखिने हुने निर्विवाद छ । तसर्थ परियोजना विकासमा पर्याप्त रूपमा अगाडि बढेका, ग्रिड जडान सम्भौतामा हस्ताक्षर गरेका र पीपीएको लागि ६ महिनाभन्दा बढी समय पर्खिरहेका सौर्य ऊर्जा आयोजनाहरूलाई ढिलाई नगरी पोस्टेड ट्र्यारिफमा (posted tariff) - नेपाली ७ रुपैयाँ ३० पैसामा पीपीए हस्ताक्षर गर्न प्राथमिकता दिन अनुरोध छ । साथै जलविद्युत परियोजना सरह ३% वार्षिक वृद्धि आठ वर्ष सम्म दिन पर्न अनुरोध गर्दछौं ।

यस गहन तथा सबेदनशील विषयमा समाधानका लागि छलफल गर्न श्रीमानलाई तुरन्तै बैठक बोलाउन सादर अनुरोध गर्दछौं ।

भवदीय,

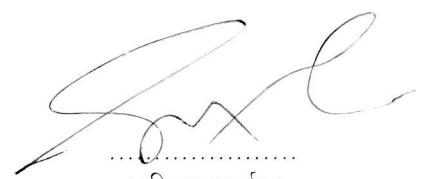
प्रस्तावित सौर्य ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल (**Solar Power Producers' Association, Nepal – SOPPAN**) को तदर्थ समिति

डा. संदीप शाह
(अध्यक्ष)

नविन कुमार सिंह
(उपाध्यक्ष)

प्रविण अर्याल
(सचिव)

तथा अन्य सदस्यहरु

बोधार्थ :

- श्रीमान अध्यक्ष ज्यू, विद्युत नियमन आयोग, सानो गौचरण, काठमाडौं
- श्रीमान सचिव ज्यू, ऊर्जा जलश्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं
- श्रीमान महानिर्देशकज्यू, विद्युत विकास विभाग, सानो गौचरण, काठमाडौं
- श्रीमान निर्देशकज्यू, विद्युत व्यापार विभाग, ने. वि. प्रा., दरबार मार्ग, काठमाडौं